

lig anføres, at der blev gjort Oprør paa Grund af Tiendebyrden, og at den derfor ikke blev vedtagen frivillig, beviser det ikke noget, thi det kan meget vel tænkes, at Børn og Børnebørn af dem, der frivillig have paataget sig en Tiende, bagefter se med andre Øjne paa den og navnlig mene, at den ikke anvendes paa den Maade, der var forudsat, da den blev paalagt, og af den Grund ere utilfredse og lade det gaa endogsaa til Opstandsforsøg. Naar den ærede Ordfører som Vidnesbyrd om, hvor uforholdsmæssig høje denne Tiende er paa Landet end i Byerne, anførte sin personlige Erfaring for, hvor meget han har betalt til Kirke og Præst, saa skal jeg blot gøre den lille Bemærkning, at man maaske ikke fuldt ud deraf kan maale Udgiften hertil i Byerne. Men det er i alt Fald en given Sag, at Byrden paa Landet ganske naturlig bliver forholdsvis større for den enkelte, fordi der der maaske er 1,000 om at bære Byrderne til en Præst eller en Kirke, naar der i Byerne er 20— eller 30,000 til at dele Byrden. Den ærede Ordfører dvælede særlig ved de Laan, Staten skulde yde, og mente, at jeg der havde gjort mig skyldig i en Fejl ved at gaa ud fra, at de nuværende Renteforhold skulde vedblive. Ja, jeg indrømmer, at jeg her sprang et Mellemlid over, som jeg burde have indskudt til nærmere Forklaring af denne Sag, idet jeg nærmest tænkte paa, hvad der findes udtalt i Landstingets Betænkning i Fjor, nemlig den Tanke, at man gik til at afløse Tienden ved at optage et Statslaan paa 150 Mill. Kr., i saa Tilfælde er det jo givet, at den Rentefod, hvortil dette Laan optages, vil være det afgørende, og skulde Sagen udføres paa den Maade i en nær Fremtid, saa tror jeg nok, at Forholdet vil stille sig saaledes som af mig fremhævet. Men jeg skal ikke insistere paa dette Punkt; thi hverken den ærede Ordfører eller jeg ved, hvornaar Rentefoden vil forandre sig og blive billigere. Deri har den ærede Ordfører jo ganske vist Ret, at Rentefoden veksler meget, Følgen deraf bliver imidlertid ogsaa formentlig den, at man ikke kan gaa til at fastslaa en bestemt Rentefod for Tiendeydernes Laan, som det her er gjort; nej, det, man maa forlange, er, at Staten kommer Tiendeydernes til Hjælp ved at skaffe dem Laan til en saa billig Rente, som det til hver Tid er muligt, og at altsaa Rentefoden kommer til at rette sig efter, hvad Staten selv maa give i Rente af sine Laan, og dertil lægges et passende Beløb for Amortisationen. Paa anden Maade vil man

ikke komme til noget rigtigt Resultat, og Følgen deraf bliver den, at der ikke bliver levnet noget til Amortisationen. Naar dette Spørgsmaal hidtil ikke har haft større Betydning, saa ligger det i, at de Laan, der hidtil ere givne, ere af forholdsvis ringe Omfang, men jeg skal dog nævne i den Sammenhæng, at samtlige Laan faktisk ere udredede af Kassebeholdningen, og at Obligationerne ligge i Kassebeholdningen som uafsættelige uden Tab for Statskassen under de nuværende Forhold. — Den ærede Ordfører udtalte sig i høj Grad anerkendende om Tiendekommisærerne. Det være langt fra mig at ville tale nedsættende eller ville mindske den Ros, han gav dem, men jeg skal kun udtale, at jeg ikke er sikker paa, at det vil lykkes at faa saa udmærkede Mænd til dette Hverv i Fremtiden, thi allerede nu er det ret vanskeligt at beholde dem, idet det Vederlag, de faa, i Forhold til det Besvær, de have, er meget lille; men jeg betragter det som givet, at dersom denne Lov kommer ud, saaledes som den er, vil det være ganske overordentlig vanskeligt for Ministeren overhovedet at finde Mænd, som ville paatage sig dette besværlige Hverv, og saa kan man ikke vente at faa Mænd med saa udmærkede og fremragende Egenskaber, men maa vist være tilfreds med at slaa betydeligt af paa sine Krav og endda være glad ved overhovedet at finde Mænd, der ville paatage sig Hvervet som Tiendekommisærer. — Den ærede Ordfører mente, at der ingen Grund var til i denne Lov at vedtage nogen Udvidelse af Finansministeriets Rammer eller vedtage Oprettelsen af et nyt Departement og henviste til, at det havde vist sig efter Loven af 1894, at der ikke var Trang til en ny Departementschef. Jeg skal dertil kun sige, at det var jo en Lov, som kun gav Adgang til frivillige Overenskomster, og et er en Lov, om hvilken man i Øjeblikket ikke ved, om den bliver benyttet, et andet en Lov, som paabyder, at der aarlig skal afløses for 4 Millioner Kr. Tiender. Faktisk er det, at den nuværende Lov stiller betydelige Krav til Finansministeriet, uagtet en væsentlig Del af Arbejdet er lagt over paa Landbrugsministeriet. Men efter denne Lov vil alt dette Arbejde blive overført fra Landbrugsministeren til Finansministeren, og dette maa der jo dog ogsaa tages Hensyn til. Naar den ærede Ordfører mente, at der i Finansministeriet maatte bruges ikke saa faa Omsvøb, for at et Kontor kunde bruge en hel Uge til at ekspedere en saadan lille Forretning, turde jeg maaske bede den